

*Марков Михайло Миколайович,
професор кафедри оперативно-розшукової
діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент
Михайлицька Карина Сергіївна,
курсант навчально-наукового інституту
№ 1 Національної академії внутрішніх справ*

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Корупція – негативне соціальне явище, джерело економічних, політичних і соціальних ризиків для суспільства. Вона є однією із найнебезпечніших загроз правам людини, перешкоджає економічному розвитку держави, має негативні фінансові наслідки як для держави, так і для громадян. Нині в нашій державі вживаються заходи у сфері запобігання та протидії корупції. Одним із основних напрямів у сфері запобігання корупції є виявлення корупційних ризиків, які можуть виникнути в діяльності державних службовців, а також усунення умов та причин виникнення цих ризиків.

Поміж усіх правопорушень, котрі вчиняються співробітниками поліції, щонайбільше небезпечними є власне – корупційні. Їхня небезпека зумовлена, з однієї сторони, власне тим, що вони чинять негативний вплив на імідж та авторитет правоохоронних органів у цілому, розмежовують поліцію та суспільство, позбавляють органи поліції необхідного громадського сприяння. З іншої сторони, корупція руйнує систему середини, нівечить систему координат, котрими послуговуються поліцейські в контексті обрання варіанту поведіння в конкретних обставинах [2, с.207-209].

Процес оцінки корупційних ризиків складається з таких основних етапів: організаційно-підготовчі заходи, ідентифікація корупційних ризиків, оцінка корупційних ризиків, складання звіту за результатами оцінки корупційних ризиків, які стосуються передусім корупційних ризиків для відповідного органу публічної влади, а не конкретного державного службовця. За поширеністю корупційні ризики в діяльності державних службовців можна розташувати в такому порядку: недобросовісність державних службовців, виникнення конфлікту інтересів, недостатній рівень контролю або безконтрольність з боку керівництва та наявність дискреційних повноважень [1, с.1-2].

Поширення явища корупції в системі правоохоронних органів пов'язано, на нашу думку, власне із рядом обставин:

1) МВС України є найбільш чисельним правоохоронним органом;

2) сфера діяльності є досить багатогранною й взаємопов'язана зі здійсненням контролюючих завдань в контексті дотримання задекларованих у чинному законодавстві приписів - забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги, котрі безпосередньо стосуються основоположних прав і свобод людини та громадянина;

3) діяльність співробітників правоохоронних органів психологічно та контекстуально реалізуються у певній комунікативній взаємодії з різноманітними групами соціуму [3, с.92-93].

Слід підкреслити, що проблемні питання відносно позиціонування причин виникнення корупційних деліктів між співробітників системи правоохоронних органів взаємопов'язані з факторами, котрі притаманні усім категоріям працівників державних органів.

Схиляємося до думки В. Мельника, котрий вважає, що «...корупція є складним й багато-аспектним соціальним феноменом, позаяк його соціальний сенс позиціонується у наступних аспектах, а саме: їй є притаманною соціальна зумовленість, є власне продуктом суспільного буття, має власну соціальну вартість, котру оплачує соціум за побутування корупції; чинить істотний вплив на усі чільні суспільні процеси; їй притаманне історичне підґрунтя й усеосяжний кшталт; є політичним, правовим, економічним, психологічним й моральним феноменом; володіє специфікою щодо пристосовування до наявної суспільної дійсності, шляхом повсякчасної мімікрії та модифікації» [2, с.211-213].

Альтернативним, вкрай суттєвим чинником, котрий робить вразливими поліцейських відносно здійснення корупційних деліктів є власне те, що керівництво органів та підрозділів правоохоронних органів нерідко не бажають визнавати наявність корупції у своїх колективах. До одного із факторів, котрий сприяє поширенню корупційних діянь між поліцейськими є досить значний лік малозначущих їхніх зловживань, котрі полишаються поза увагою, формуючи безпрецедентно високий рівень латентності, чим і

зумовлюються чималі перешкоди у контексті їхнього вияву. Факт латентної злочинності позиціонується значною кількістю умов, відносно злочинів, які здійснюють співробітники поліції, є притаманним більш високий рівень латентності в контексті своєрідності суб'єкта злочину [3, с.94].

До наведеного списку чинників слушно долучити наявність у поліцейських, відповідно до норм чинного законодавства, чималий обсяг владних повноважень, котрі надають декотрим співробітникам вчиняти протиправні дії власне під кшталтом реалізації оперативних, розшукових та процесуальних заходів.

Ідентифікація корупційних ризиків в організаційно-управлінській діяльності органу влади передбачає вивчення та аналіз таких питань: організаційна структура органу влади; система внутрішнього контролю; управління персоналом; надання адміністративних послуг; реалізація контрольно-наглядових функцій; дотримання вимог, обмежень, заборон, встановлених Законом України «Про запобігання корупції». Джерелами отримання інформації для ідентифікації корупційних ризиків можуть бути інтерв'ювання (соціологічне опитування), анкетування (в тому числі анонімне) працівників органу влади; нормативно-правові та організаційно-розпорядчі акти, що регулюють діяльність органу влади; результати перевірок, аудитів, проведених контролюючими органами; публікації в засобах масової інформації та соціальних мережах, тощо [4, с.40]

Таким чином, на виконання поставленого завдання в межах статті нами було здійснено спробу визначити основні корупційні ризики в діяльності поліцейського, з'ясовано способи діяльності (бездіяльності) поліцейського, що призводять до настання корупційних ризиків. Отже, наведений перелік підстав класифікації та видів корупційних ризиків в органах поліції надасть можливість проведення подальших досліджень щодо їх оцінки та нейтралізації, подальшого удосконалення антикорупційного законодавства, а також створення та імплементації відповідної антикорупційної стратегії.

Список використаних джерел

1. Корупційні ризики в діяльності державних службовців: роз'яснення Міністерства юстиції України від 12.04.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/n0026323-1>;
2. Мельник В.М. Основні причини корупції в Україні та шляхи її подолання. В.М. Мельник, Н.В. Корень. Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. 2018. No 2. С. 207–221 URL: [tp://nbuv.gov.ua/UJRN/znprudps_2018_2_18](http://nbuv.gov.ua/UJRN/znprudps_2018_2_18);

3. Дмитрієв Ю. В. Причини виникнення корупційних ризиків у системі державного управління / Ю. В. Дмитрієв // *Інвестиції: практика та досвід.* – 2016. – 4. – С. 92–95.

4. Бугайчук К.Л. Корупційні ризики: поняття, класифікація, методологія оцінки, заходи усунення. матеріали науково-практичної конференції, Львів ЛьДУВС 2017. ст. 39-40;

Мірошник Микита Миколайович,

науковий співробітник наукового відділу супроводження виховання доброчесності та впровадження передового досвіду у сфері запобігання корупції Наукового центру проблем виховання доброчесності та запобігання корупції у секторі безпеки та оборони Національного університету оборони України

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНИХ ТА ОБОРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Проведений аналіз корупційних ризиків підтвердив, що сфера публічних закупівель є однією з найбільш корупційних. Проведення закупівель завжди гостро обговорювалася широким загалом, і в останній час увага до проблем публічних закупівель тільки зростає. Не в останню чергу така ситуація пов'язана з конкретними недоліками, що ставлять під сумнів прозорість і відсутність корупційного складника в процесі закупівель [1].

Головним завданням України у розрізі протидії корупції у сфері закупівель було створення відкритої та прозорої системи публічних закупівель, у тому числі у секторі безпеки та оборони.

Впровадження системи ProZorro дало змогу суспільству отримати доступ до більшості державних закупівель. Також завдяки функціонуванню систем ProZorro та Dozorro випадки порушень у закупівлях стали більш очевидними для бізнесу та громадськості порівняно з паперовими тендерами, що сприяло зменшенню кількості випадків корупції під час закупівель.

Спостерігалися також спроби порушити й нівелювати антикорупційні досягнення у сфері публічних закупівель. Зокрема, як уряд, так і парламент намагалися внести зміни в законодавство та запровадити локалізацію в публічних закупівлях, що, згідно з дослідженнями експертів, заганає вітчизняну економіку в глухий кут та суперечить міжнародним зобов'язанням України [2].